

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudcem JUDr. Václavem Kočkou-Amortem ve věci

žalobce: X., narozený dne X.
t. č. X.
zastoupený Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s.
sídlem Kovářská 939/4, 190 00 Praha 9

proti
žalované: Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie
sídlem Olšanská 2, P.O. Box 78, 130 51 Praha 3

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 28. 3. 2023, č. j.: CPR-8881-3/ČJ-2023-930310-V248

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 28. 3. 2023, č. j.: CPR-8881-3/ČJ-2023-930310-V248, se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Rozhodnutí Policie České republiky, Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy ze dne 8. 1. 2023, č. j.: KRPA-12861-17/ČJ-2023-000022-MIG, se zrušuje.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

I. Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podanou včas u Městského soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 28. 3. 2023, č. j.: CPR-8881-3/ČJ-2023-930310-V248, jímž bylo podle ustanovení § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, zamítnuto žalobcovo odvolání a potvrzeno rozhodnutí Policie České republiky, Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy ze dne 8. 1. 2023, č. j.: KRPA-12861-17/ČJ-2023-000022-MIG, jímž bylo žalobci podle ustanovení § 119 odst. 1 písm. b) bodu 3 a 4 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „z.p.c.“), uloženo správní vyhoštění a stanovena doba, po kterou mu nelze umožnit vstup na území členských států EU, v délce 1 roku; dále bylo ve výroku prvoinstančního rozhodnutí konstatováno, že se dle závazného stanoviska vydaného podle ustanovení § 120a z.p.c. na žalobce vztahují důvody znemožňující jeho vycestování.

II. Obsah žaloby

2. Žalobce v žalobě namítal, že žalovaný nepostupoval v souladu s právními předpisy, nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav věci s ohledem na okolnosti konkrétního případu, nebyl opatřen dostatek podkladů, žalovaný nepřihlédl ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, neprovedl potřebné důkazy a napadené rozhodnutí nedostatečně odůvodnil, v případě vycestování by byla porušena zásada non-refoulement i X., je nepřiměřeně trestán za svůj nezákonný vstup v rozporu s čl. 31 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (dále jen „ÚPPU“); jeho situaci bylo možné řešit uložením povinnosti opustit území, žádost o mezinárodní ochranu podal obratem, v době zadržení zde pobýval nezákonně X., i při vydání povinnosti opustit území je třeba posoudit existenci překážek vycestování. Jeho vycestování by bylo v rozporu se zásadou non-refoulement. Měla mu být uložena povinnost opustit území, žalobce neměl jako X. jinou možnost než přicestovat nelegálně, má X., X., jeho projev v řízení o správním vyhoštění nebyl tlumočen odpovídajícím způsobem, jeho vyhoštěním byl porušen čl. 31 odst. 1 ÚPPU, přišel přímo, protože neprocházel přes bezpečné země, v X. jsou nedostatky s azylovým řízením a mimo státy EU je X., úřadům se sám nepřihlásil, protože to nestihl, když byl kontrolován, pobýval v České republice X., přitom sem přicestoval s úmyslem o mezinárodní ochranu požádat, o mezinárodní ochranu požádal dne 17. 1. 2023, přitom na podání žádosti měl čas až dva měsíce, podal-li žádost o mezinárodní ochranu devět dní po vydání rozhodnutí o správním vyhoštění, učinil tak neprodleně, správní vyhoštění je nepřiměřeně tvrdé, postačovalo by uložení povinnosti opustit území, správní vyhoštění X., chce zde žít X. Rovněž při vydání rozhodnutí o povinnosti opustit území je nezbytné posoudit překážky vycestování, princip non-refoulement musí být dodržen vždy.
3. Na základě výše uvedeného žalobce navrhl napadené rozhodnutí zrušit a vrátit věc žalované k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalované

4. Žalovaná se k žalobě vyjádřila, když po rekapitulaci dosavadního průběhu řízení a žalobních námitek vyslovila s žalobou nesouhlas. Důvod, proč nepřistoupila k uložení povinnosti opustit území je odůvodněn v napadeném rozhodnutí, nemožnost žalobce vycestovat byla v rozhodnutí konstatována; žalobce se nepokusil získat pobytové oprávnění, při X. musel disponovat cestovním pasem, který však nepředložil, tvrzení ohledně X. je nevěrohodné, žalobce protokol o pohovoru z řízení o mezinárodní ochraně Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

nepředložil, proti ustanovení tlumočnicka nic nenamítal, žalobce se nepokusil získat legální titul k pobytu ve státech EU ani během oprávněného pobytu v X., kam přicestoval na základě svého cestovního dokladu, není pravděpodobné, aby mu X., pokud předtím X.; s tvrzením o rozporu správního vyhoštění s čl. 31 odst. 1 ÚPPU se vypořádala v napadeném rozhodnutí. Žalobu navrhla žalovaná zamítnout.

IV. Obsah správního spisu

5. Ze správního spisu bylo zjištěno, že žalobce byl X. (úřední záznam Městské policie hl. m. Prahy ze dne X., č. j.: MPPH 2597/2023/OŘ 11, a protokol X. ze dne X.).
6. Dne X. bylo též zjištěno, že žalobce u sebe nemá cestovní doklad ani jiný doklad totožnosti, následně byl předán cizinecké policii s ohledem na podezření na neoprávněný pobyt (úřední záznam ze dne X., č. j.: KRPA-12861-1/ČJ-2023-000022).
7. Dne 8. 1. 2023 bylo s žalobcem zahájeno řízení o správním vyhoštění z důvodu dle ustanovení § 119 odst. 1 písm. b) bodu 3 a 4 z.p.c. (oznámení o zahájení správního řízení, č. j.: KRPA-12861-11/ČJ-2023-000022).
8. V rámci svého výslechu dne 8. 1. 2023, z něžž byl vyhotoven protokol, č. j.: KRPA-12861-13/ČJ-2023-000022-MIG, žalobce mj. uvedl, že do X. přicestoval X., cestoval z vlasti X., tam byl tři týdny, poté přešel do X., tam si zajistil převaděče, kteří je naložili X., za pět dní dorazili do České republiky, X. je řidič uklidnil, že již jsou v EU a mohou žádat o azyl, X. vystoupil, do X. cestoval X. bez převaděčů, celkově za cestu utratil okolo 6 000 €, v X. cestoval do X., kde utratil část peněz za jídlo a ubytování, do České republiky přicestoval X., mluvil X., pak byl chycen policií, X.; v zemi původu X., na území České republiky přicestoval bez dokladů, ví o svém nelegálním pobytu, nikde nic nehlásil, přicestoval X., neměl jinou možnost, o azyl nikde nežádal, majetek nemá, ve vlasti X., v EU nemá nikoho, lékaře pravidelně nenavštěvuje a nemá zdravotní pojištění, nedisponuje ani finančními prostředky, X., vůči němuž by bylo správní vyhoštění nepřiměřené vzhledem k rodinnému a soukromému životu, vazby zde nemá, X., do vlasti se nemůže vrátit kvůli X., měl by tam velké potíže, proto se rozhodl utéct X., ve vlasti by jej zabili, hrozí mu X., nemůže tam vycestovat, chtěl by požádat o azyl, aby tady mohl zůstat, v České republice nemá žádné doklady.
9. Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky dne 8. 1. 2023 vydalo ve věci závazné stanovisko k možnosti vycestování cizince, e. č. ZS55467, podle něž není vycestování žalobce možné, neboť by mu v případě návratu do vlasti hrozilo skutečné nebezpečí ve smyslu ustanovení § 179 z.p.c.
10. Dne 8. 1. 2023 se žalobce seznámil s podklady rozhodnutí, doplnění ani změny nežádal, dále se už nechtěl vyjadřovat (seznámení se s podklady pro vydání rozhodnutí, č. j.: KRPA-12861-16/ČJ-2023-000022-MIG).
11. Následně vydal prvoinstanční orgán (Policie České republiky, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy) ve věci rozhodnutí ze dne 8. 1. 2023, č. j.: KRPA-12861-17/ČJ-2023-000022-MIG, jímž žalobci uložil správní vyhoštění a stanovil dobu, po kterou mu nelze umožnit vstup na území členských států EU, v délce 1 roku, rovněž shledal důvody dle ustanovení § 179 z.p.c. znemožňující žalobcovo vycestování.
12. Po vydání prvoinstančního rozhodnutí byl žalobce dne 8. 1. 2023 poučen, že se má jako cizinec, jehož vycestování není možné, dostavit na Odbor azylové a migrační politiky Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

Ministerstva vnitra k udělení víza k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území (poučení cizince v případě nemožnosti vycestování (§ 179) ze dne 8. 1. 2023, č. j.: KRPA-12861-19/ČJ-2023-000022-MIG).

13. Dne 16. 1. 2023 podal žalobce na poště z Pobytového střediska Zastávka blanketní odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí s žádostí o poskytnutí lhůty k jeho doplnění, zároveň doložil plnou moc, kterou stejný den udělil Organizaci pro pomoc uprchlíkům (blanketní odvolání a plná moc ze dne 16. 1. 2023 se skenem poštovní obálky).
14. Dne 18. 1. 2023 požádal žalobce v přijímacím středisku o mezinárodní ochranu (přípis žalované ze dne 18. 1. 2023, č. j.: CPR-3204-8/ČJ-2023-931200-AZ).
15. V doplnění odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí žalobce uvedl, že mu mělo být vydáno rozhodnutí o povinnosti opustit území, na území České republiky přicestoval bez platného cestovního dokladu a víza, ale neměl jinou možnost, X., ve vlasti by mu hrozila smrt, v době kontroly policií pobýval na území České republiky X., přijel sem s úmyslem požádat o mezinárodní ochranu, což učinil a učinil by tak i bez kontroly policií, uložení správního vyhoštění je v rozporu s čl. 31 odst. 1 ÚPPU, je pochopitelné, že cestoval přes několik zemí X., úřadům se sám nepřihlásil, což ale souvisí s časovým sledem událostí, v jeho případě měla být uložena povinnost opustit území, správní vyhoštění je nepřiměřené.
16. Dne 28. 3. 2023 vydala žalovaná žalobou napadené rozhodnutí.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

17. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů a vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu podle ustanovení § 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s.ř.s.“), a po provedeném řízení dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
18. Soud ve věci rozhodl bez jednání, protože s tímto postupem vyslovili souhlas účastníci ve smyslu ustanovení § 51 odst. 1 s.ř.s.
19. Podle ust. čl. 31 odst. 1 ÚPPU *smluvní státy se zavazují, že nebudou stíhat pro nezákonný vstup nebo přítomnost takové uprchlíky, kteří přicházejí přímo z území, kde jejich život nebo svoboda byly ohroženy ve smyslu článku 1, vstoupí nebo jsou přítomni na jejich území bez povolení, za předpokladu, že se sami přihlásí bez prodlení úřadům a prokáží dobrý důvod pro svůj nezákonný vstup nebo přítomnost.*
20. Nejprve soud zkoumal, zda byly splněny všechny podmínky ustanovení čl. 31 odst. 1 ÚPPU, neboť v takovém případě by nemohl být žalobce „stíhán pro nezákonný vstup“. Uvedené ustanovení dopadá na různé typy nezákonného vstupu a nezákonné přítomnosti, tzn. bezpochyby rovněž na vstup a přítomnost bez platného cestovního dokladu a pobytového oprávnění, za které byl žalobce postižen napadeným rozhodnutím (srov. judikaturu Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“), např. rozsudek ze dne 29. 5. 2014, č. j.: 9 Azs 107/2014 - 43).
21. K aplikaci čl. 31 ÚPPU je třeba splnit několik kumulativních podmínek. Výstižně jsou dané podmínky specifikovány v judikatuře NSS, např. v rozsudku ze dne 1. 8. 2013 č.j. 6 As 28/2013 – 38: „Následně je třeba posoudit splnění kumulativních podmínek § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců (ostatně obdobně jako čl. 31 odst. 1 Úmluvy), tj. a) cizinec na Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

území „přichází přímo“, b) cizinec požádá o mezinárodní ochranu, c) cizinec na území přichází ze státu, kde mu hrozí pronásledování nebo vážná újma, d) cizinec na území vstoupí nebo pobývá bez povolení, e) cizinec se sám bez prodlení přihlásí policii nebo ministerstvu a f) cizinec prokáže závažný důvod pro svůj neoprávněný vstup nebo pobyt.“

22. Žalobce o mezinárodní ochranu požádal, a to dne 18. 1. 2023, podmínka pod písm. b) tak byla splněna.
23. Jakkoliv soud nemůže v tomto řízení předjímat, zda žalobci náleží mezinárodní ochrana, musí se nezbytně vypořádat s podmínkou pod písm. c). Podmínka je splněna, jelikož žalobce upozornil na X. a zároveň dle Informace OAMP ze dne X.
24. Rovněž podmínka pod písm. d) byla splněna. Správní spis bezpochyby prokazuje žalobcův vstup a jeho následnou přítomnost na území České republiky bez povolení.
25. Soud dále posoudil podmínku pod písm. f). Splnění této podmínky může úzce souviset s podmínkou pod písm. c) a často tomu tak bude. Krom širšího pojetí (dobrým důvodem může být i jiná okolnost než hrozba pronásledování či vážné újmy) se podmínka pod písm. f) liší od podmínky pod písm. c) též aktivitou cizince, tzn. hrozbu pronásledování či vážné újmy musí hodnověrně tvrdit, výraz „prokáže“ nelze v kontextu čl. 31 odst. 1 ÚPPU chápat příliš přísně, nýbrž se lze spokojit s výpovědí cizince, který nemusí mít a zpravidla ani nemá dostatečný prostor k obstarání si důkazního materiálu ve vlasti ani v jiných tranzitních zemích. Žalobce tvrdil obavy z pronásledování ve své vlasti, což představuje samo o sobě dobrý (závažný) důvod pro neoprávněný vstup nebo pobyt. Podmínce pod písm. f) se věnoval též NSS ve své judikatuře, konkrétně v rozsudku ze dne 1. 8. 2013, č. j.: 6 As 28/2013 – 38, konstatoval: *„K výkladu pojmu „dobrý důvod“ obsaženého v čl. 31 odst. 1 Úmluvy lze ze zahraničních doktrinárních zdrojů odkázat na Hathawaye, který s odkazem na vyjádření zástupců zemí při sjednávání Úmluvy uvádí, že tvůrci úmluvy očekávali, že uprchlíci předloží důkazy, které prokáží, že do cizí země vstoupili ilegálně „v důsledku vnějšího tlaku“; např. skutečnost, že uprchlík prchá před pronásledováním, může být sama o sobě dobrým důvodem pro útek uprchlíka do bezpečí (srov. Hathaway, op. cit. s. 392–393). Goodwin-Gill za „dobrý důvod“ považuje například to, že uprchlík přichází ze země, kde mu hrozí nebezpečí, popř. ve které není dostupná ochrana (Goodwin-Gill, op. cit. s. 218–219). K posuzování kritéria závažného (dobrého) důvodu Nejvyšší správní soud připomíná, že břemeno tvrzení leží na stěžovateli, i když při posuzování (závažného) dobrého důvodu by dané břemeno nemělo být nijak přísné s ohledem na fakt, že uprchlíci nemusí být schopni získat nezbytnou dokumentaci před jejich útekem z obav o svůj život či pronásledováním.“* Žalobce nad rámec uvedeného hovořil během pohovoru dne 8. 1. 2023, X. a jeho výpověď nelze označit za apriori neplausibilní, o to víc je namístě dojít k závěru o uvedení dobrého (závažného) důvodu ze strany žalobce, a tím i k splnění podmínky pod písm. f).
26. Soud přešel k posouzení podmínky pod písm. a), tzn. zda žalobce přichází na území „přímo“. Česká republika nepochybně nebyla první zemí, kam žalobce po opuštění vlasti vstoupil, nicméně ani podmínku pod písm. a) nelze vykládat restriktivně, coby přerušení „přímosti“ příchodu není možné vnímat vstup do tranzitních zemí ani krátkodobý pobyt v nich, pokud lze ještě hovořit o kontinuálním trvání cesty do cílové země, kterou v žalobcově případě byla od počátku Česká republika (vizte žalobcova tvrzení X.). K písm. a) existuje nejucelenější a nejpodrobnější judikatura NSS, která je k cizincům velmi benevolentní. Soud znovu odkazuje na rozsudek ze dne 1. 8. 2013, č. j.: 6 As 28/2013 – 38, konkrétně na jeho právní větu: *„Podle § 119a odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců*

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

na území České republiky, se rozhodnutí o správním vyhoštění nevydává, „jestliže cizinec žádající o mezinárodní ochranu podle zvláštního právního předpisu na území přichází přímo ze státu, kde mu brozí pronásledování nebo vážná újma, a na území vstoupí nebo pobývá bez povolení a sám se bez prodlení přihlásí policii nebo ministerstvu a prokáže závažný důvod pro svůj neoprávněný vstup nebo pobyt“. Podmínka „přichází přímo“ je adaptací čl. 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (č. 208/1993 Sb.) a je třeba ji interpretovat konformně s účelem a interpretací tohoto ustanovení mezinárodní smlouvy. Není proto, ve vztahu ke konkrétním skutkovým okolnostem případu, vyloučeno, aby za „přicházejícího přímo“ byl uznán i cizinec, který strávil přiměřenou dobu v ostatních (bezpečných) tranzitních zemích před příjezdem do cílového státu, jako např. cizinec, který se přepravoval ukryt v kamionu a při průjezdu ostatními (bezpečnými) tranzitními zeměmi z úkrytu vycházel na dálničních odpočívadlech nebo na několik hodin přerušil podle pokynů převaděčů jízdu k přestupu do jiného kamionu.“ V samotném textu citovaného rozsudku se uvádí: „K výkladu podmínky „přicházet přímo“, převzaté z čl. 31 odst. 1 Úmluvy, lze z doktrinálních zahraničních zdrojů poukázat na názor Jamese C. Hathawaye, dle kterého ve výkladu sousloví „přicházet přímo“ panuje shoda. Daný výraz má být vykládán tak, že může zahrnovat i krátké časové úseky strávené v ostatních bezpečných zemích před příjezdem do konečného státu (Hathaway, s. 396). Guy S. Goodwin-Gill akcentuje nutnost výkladu pojmu „přicházet přímo“ na základě skutkových okolností každého jednotlivého případu a zmiňuje výkladovou praxi, dle které se výraz „přicházet přímo“ vztahuje rovněž na osoby, které se krátce přepravovaly na území ostatních zemí, osoby které nenaleznou ochranu v první zemi nebo jiných zemích, do kterých uprchly, nebo osoby, které mají dobrý důvod, proč nepožádat o mezinárodní ochranu v takových zemích. Uvádí, že tvůrci Úmluvy zamýšleli vyloučit aplikaci čl. 31 odst. 1 pouze na uprchlíky, kteří se v ostatních zemích dočasně či přechodně usadili (GOODWIN-GILL, Guy S. Article 31 of the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees: Non-Penalization, Detention, and Protection. In: Refugee Protection in International Law: UNHCR's Global Consultations on International Protection. Cambridge University Press, 2003 [dostupné na <http://www.refworld.org/docid/470a33b10.html>], s. 218–219. Tento názor vyjádřili následně i experti kulatého stolu organizovaného Vysokým komisařem pro uprchlíky a Graduálním institutem mezinárodních studií ve dnech 8. - 9. listopadu 2001 v Ženevě (Summary Conclusions: Article 31 of the 1951 Convention. Expert Roundtable organized by the United Nations High Commissioner for Refugees and the Graduate Institute of International Studies. Ženeva, 2001 [dostupné na www.unhcr.org/419c783f4.pdf], bod 10 písm. c). Podobný názor zaujal rovněž anglický vrchní soud ve shora citovaném rozsudku ze dne 29. července 1999 ve věci Adimi a švýcarský spolkový soud v citovaném rozsudku ze dne 17. března 1999, neboť za „přicházejícího přímo“ uznaly tyto soudy alžírského stěžovatele cestujícího z Alžírsko do Velké Británie přes Itálii a Francii, kde nastoupil do letadla (Adimi), resp. afgánského stěžovatele přicházejícího do Švýcarska žádat o azyl poté, co strávil dva dny v Itálii a jeden měsíc v Pákistánu (švýcarský spolkový soud). Lze tedy shrnout, že sousloví „přicházet přímo“ obsažené v § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců a čl. 31 odst. 1 Úmluvy má být interpretováno především s ohledem na účel čl. 31 Úmluvy (viz odstavec [22] odůvodnění tohoto rozsudku) a ve vztahu ke konkrétním skutkovým okolnostem každého případu, s přihlédnutím k důvodům i době, po kterou se cizinec zdržoval v ostatních (tranzitních) zemích, přičemž není vyloučeno, aby za „přicházejícího přímo“ byl uznán i cizinec, který strávil přiměřenou dobu v ostatních (bezpečných) tranzitních zemích.“ Doba strávená v jednotlivých tranzitních zemích potom může být (dle konkrétních okolností) dlouhá dny i týdny, ba ve výjimečných případech i měsíce (srov. rozsudek NSS ze dne 29. 5. 2014, č. j.: 9 Azs 107/2014 - 43).

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

27. Žalobce vycestoval X., kde se tři týdny zdržel, poté se pěšky přemístil do X., zajistil si převaděče a následně pokračoval pět dní do České republiky. Od počátku směřoval do České republiky, která byla jeho cílovou zemí. V X. se s ohledem na výše předestřenou judikaturu zdržel přiměřenou dobu, která nepřerušila jeho cestovní kontinuum do České republiky. Není zřejmé, jak dlouho pobýval v X., nejednalo se nicméně (dle sdělených okolností) o výraznou dobu. X. lze vzhledem k charakteru a cíli cesty považovat za tranzitní země. Žalobce tudíž přicestoval „přímo“ ve smyslu čl. 31 odst. 1 ÚPPU a podmínka pod písm. a) je u žalobce splněna.
28. Zbývalo posoudit podmínku pod písm. e) (žalobce se bez prodlení přihlásí policii nebo ministerstvu). Daná podmínka zahrnuje dle mínění soudu dva aspekty. Prvním je dát vůbec na vědomí svůj neoprávněný vstup či pobyt orgánům příslušného státu. Druhý představuje samotné podání žádosti o mezinárodní ochranu, resp. projevení úmyslu o mezinárodní ochranu požádat. K obecné charakteristice podmínky pod písm. e) NSS v rozsudku ze dne 30. 1. 2018, č. j.: 9 Azs 217/2017 – 58, uvedl: *„Tato podmínka předpokládá naplnění dvou skutečností. Zaprvé, že se cizinec sám dobrovolně přihlásí úřadům a projeví úmysl požádat v zemi o mezinárodní ochranu, a zadruhé, že tak učiní bez prodlení.“* Žalobce se sám úřadům nepřihlásil, ale byl zajištěn policií X. po svém příjezdu do České republiky; i za takových okolností je třeba na situaci nahlížet, jako by se přihlásil sám, neboť mu nebyl dán dostatečný prostor, aby tak učinil, zvláště když dle své výpovědi, která nebyla nikterak zpochybněna, posledních pět dní před příjezdem do České republiky X. Stejně tak dle judikatury NSS se čl. 31 ÚPPU může vztahovat i na cizince, který byl omezen na svobodě tak rychle, že se nestačil sám přihlásit úřadům (vizte rozsudek NSS ze dne 29. 5. 2014, č. j.: 9 Azs 107/2014 – 43).
29. Další aspekt podmínky pod písm. e) představuje neprodlené podání žádosti o mezinárodní ochranu, resp. projevení úmyslu o ni požádat. Taktéž daný aspekt není možné chápat zcela restriktivně a dle okolností lze i zde připustit určitou prodlevu. Obdobné závěry je možné vysledovat i v judikatuře NSS, např. lze odkázat na rozsudek ze dne 28. 4. 2016, č. j.: 9 Azs 192/2015 – 75, v němž bylo konstatováno splnění podmínky pod písm. e) za situace, kdy byl cizinec zadržen na letišti ihned po svém přiletu a o mezinárodní ochranu požádal až během pohovoru vedeného v rámci řízení o správním vyhoštění, který se konal několik hodin po příletu, v rozsudku ze dne 30. 1. 2018, č. j.: 9 Azs 217/2017 – 58, NSS aproboval coby splnění podmínky pod písm. e) podání žádosti o mezinárodní ochranu zhruba osm hodin po odepření vstupu na území České republiky bezprostředně před zpátečním odletem a zároveň v obecné rovině konstatoval, že podmínka přihlášení se bez prodlení může být splněna nejen při okamžitém podání žádosti o mezinárodní ochranu a ani neexistuje obecný časový limit, v němž je nutno tak učinit. Žalobce podal žádost o mezinárodní ochranu formálně až dne 18. 1. 2023 v bytovém středisku, kam se předtím přemístil. Bez dalších přidružených okolností by podání žádosti až X. po zajištění policií bylo nutno shledat opožděným, podmínka pod písm. e), a tím ani hypotéza celého ustanovení čl. 31 odst. 1 ÚPPU, by nebyla naplněna. U žalobce jsou ovšem přítomny dvě zásadní okolnosti, které musí být hodnoceny ve vzájemném souhrnu. Za prvé, žalobce předestřel úmysl požádat o mezinárodní ochranu již během svého výslechu, který započal dne 8. 1. 2023 X., tzn. ani X., žalobce měl tudíž zjevně zájem požádat o mezinárodní ochranu od počátku, byť tak formálně neučinil, a jeho pozdější žádost nelze shledat účelovou. Za druhé, žalobce byl dne 8. 1. 2023, bezprostředně po vydání prvostupňového rozhodnutí, poučen, aby se dostavil na Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra k udělení víza k pobytu nad 90 dní za účelem strpění. Dle Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

názoru soudu nemusí být samotné formální podání žádosti klíčové (odkázat lze též na výše citovanou pasáž rozsudku NSS ze dne 30. 1. 2018, č. j.: 9 Azs 217/2017 – 58, hovořící o projevení úmyslu požádat v zemi o mezinárodní ochranu, nikoliv toliko o podání žádosti), smysl a účel čl. 31 odst. 1 ÚPPU představuje, aby nebyl postihnut ten, kdo se dopustí jinak nezákonného vstupu nebo nezákonné přítomnosti na území hostitelského státu již s počátečním úmyslem o mezinárodní ochranu požádat, předestřené jednání vedené daným úmyslem má být dle ÚPPU omluvitelné. Jakkoliv žalobce požádal formálně o mezinárodní ochranu s prodlením delším než jeden týden, úmysl o mezinárodní ochranu požádat vyslovil záhy po svém zajištění policií. Ani za takových okolností ale nesmí být doba mezi prvotním projevením úmyslu a formálním podáním žádosti o mezinárodní ochranu přehnaně dlouhá; k tomu však v žalobcově případě přistupuje druhá zásadní okolnost. Žalobce byl ještě dne 8. 1. (X. po zajištění policií) poučen o udělení víza za účelem strpění; přestože neznalost právních norem neomlouvá, nelze klást žalobci k tíži, pokud i přes svou intuitivní představu o potřebě podat azylovou žádost jednal způsobem, o němž byl výslovně poučen správními orgány (dostavení se k udělení víza za účelem strpění), aniž by dostatečně reflektoval rozdíl mezi postupem dle azylového a dle obecného cizineckého práva. Za daných okolností je plně pochopitelné a ve smyslu čl. 31 odst. 1 ÚPPU aprobovatelné, podal-li žalobce formální žádost o mezinárodní ochranu až poté, co se mohl alespoň základním způsobem seznámit s právním řádem a zjistit elementární rozdíl mezi pobytem za účelem strpění a mezinárodní ochranou, zvláště když se měl dle poučení dostavit k udělení víza za účelem strpění na odbor, jenž má ve svém názvu slovo „azylové“. Vzhledem k zjištěným skutečnostem byl v konkrétním a specifickém žalobcově případě naplněn i aspekt neprodleného podání žádosti o mezinárodní ochranu, resp. projevení úmyslu o ni požádat. Splněna tudíž byla i poslední podmínka pod písm. e).

30. Jelikož byly splněny všechny kumulativní podmínky založené ustanovením čl. 31 odst. 1 ÚPPU, nebylo možné žalobce postihnout pro neoprávněný vstup ani pro neoprávněnou přítomnost na území České republiky. Žalobci proto nemohlo být uloženo správní vyhoštění a napadené rozhodnutí tak není v souladu s právními předpisy.
31. Při naplnění kumulativních podmínek čl. 31 odst. 1 ÚPPU nelze cizince postihnout za neoprávněný vstup ani neoprávněnou přítomnost žádným způsobem, tj. nejen správním vyhoštěním, ale ani mírnějším opatřením, které představuje povinnost opustit území. Soud se proto již nezabýval žalobními body, jimiž se žalobce domáhal uložení tohoto mírnějšího opatření.
32. Stejně tak soud neposuzoval hrozby, kterým by žalobce mohl čelit v zemi původu. Předně mu nemohly být pro splnění podmínek čl. 31 odst. 1 ÚPPU uloženy správní vyhoštění ani povinnost opustit území a za druhé i napadené rozhodnutí ve spojení s rozhodnutím prvostupňovým konstatovalo nemožnost žalobce vycestovat do vlasti, tzn. situace v žalobcově zemi původu, ať již jakkoliv kritická, by nemohla vést ke zrušení napadeného rozhodnutí.
33. Ze všech výše uvedených důvodů soud podle ustanovení § 78 odst. 1 a 4 s.ř.s. žalobou napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc žalované k dalšímu řízení.
34. V novém řízení správní orgány dojdou na základě zjištěných skutečností k závěru, že v konkrétním a specifickém žalobcově případě byly naplněny všechny kumulativní podmínky ustanovení čl. 31 odst. 1 ÚPPU.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

35. Podle ustanovení § 78 odst. 5 s.ř.s. je správní orgán vysloveným právním názorem Městského soudu v Praze vázán.
36. Soud přistoupil i k zrušení prvostupňového rozhodnutí; přestože v době jeho vydání žalobce ještě o mezinárodní ochranu nepožádal, žalovaný by k žádosti při svém přezkumu již musel přihlédnout a rozhodnout v souladu se závazným právním názorem městského soudu.
37. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalovaná neměla ve věci úspěch, proto jí náhrada nákladů řízení nenáleží, a žalobci náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 25. května 2023

JUDr. Václav Kočka-Amort, v.r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.